

Складнопідрядне речення.

Засоби зв'язку у складнопідрядному реченні.

Основні види складнопідрядних речень

СКЛАДНОПІДРЯДНИМ

називають складане речення, частини якого не рівноправні за змістом та граматично і поєднані підрядним сполучником чи сполучним словом. Наприклад:
Треба слову мужності додати, щоб воно могло багнетом стати (М.Сингаївський)

У складнопідрядному реченні є

головна частина

і

підрядна

схематично її
позначають
квадратними
дужками

схематично її
позначають
круглими
дужками

Шукаю слова нестерті, щоб стати на повний зріст.

Засоби зв'язку між частинами складнопідрядного речення

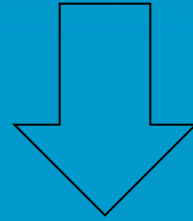
Сполучники підрядності	Сполучні слова
Сполучник – службова частина мови, тому членом речення не буває	Відносний займенник або прислівник – самостійні частини мови і є членом речення.
На сполучник не падає логічний наголос	Сполучні слова часто логічно виділяються
сполучник можна замінити синонімічними сполучниками.	Сполучні слова можна замінити синонімічним повнозначним словом

Види складнопідрядних речень

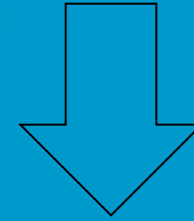
ОЗНАЧАЛЬНЕ

Де в світі є мова така чарівлива, щоб справжнє щастя могла передати (Л. Українка)

ЗЯСУВАЛЬНЕ

Я не знаю, хто першим повідав мені Україну мою дорогу, барвінкову (Т. Северенюк)

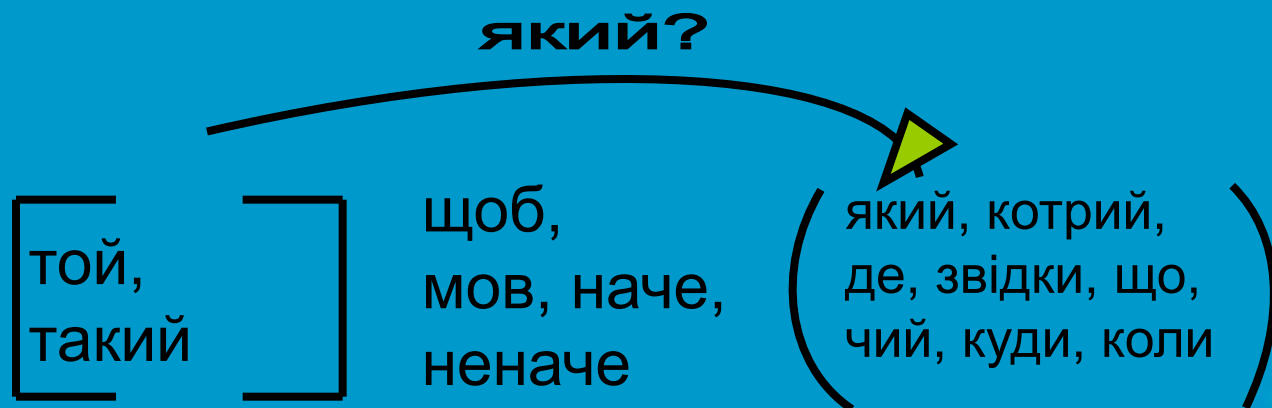

ОБСТАВИННЕ

Щоб од серця одлягло, буду слухати тихі речі (В.Милорадович)

Складнопідрядне речення з підрядним означальним – це речення, у якому підрядна частина характеризує член головного речення, виражений іменником.

Підрядне означальне речення відповідає на питання *який? чий? котрий?*

Підрядне з'ясувальне речення пояснює присудок у головному реченні, відповідає на питання непрямих відмінків.

Без підрядної з'ясувальної частини будова і зміст речення незавершені, неповні.

~~ПИТАННЯ НЕПРЯМИХ ВІДМІНКІВ~~

що, мов,
як, щоб,
ніби, наче

хто, який, чий,
котрий, де,
куди, коли, як

**ПІДРЯД
НІ
ОБСТАВ
ИННІ**

ПРИЧИНИ

МЕТИ

УМОВИ

насл
і-
дков
е

допу
-
стов
е

місц
я

часу

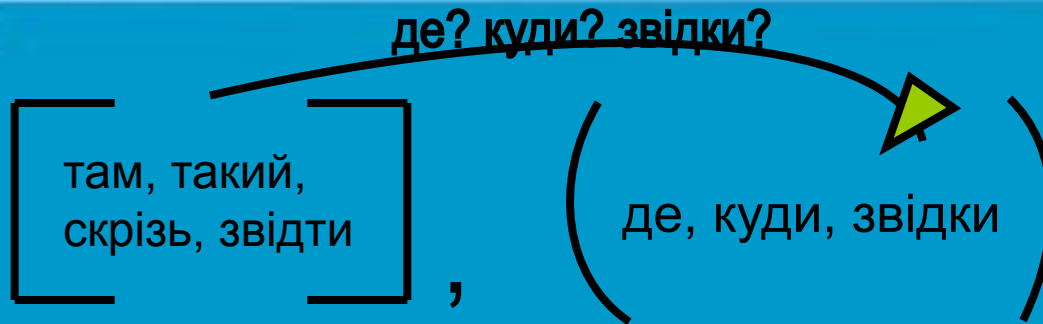
спосо
бу
дії

міри
!
сту-
пня

порі
в-
няль
не

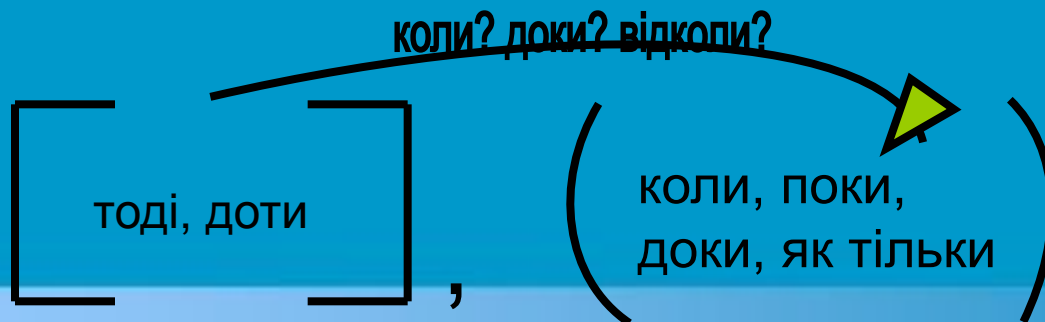

Підрядне речення місця вказує на місце дії, про яку йдеться у головному реченні.

Україна моя починається там, де доля моя усміхається (П.Осадчук)

Підрядне речення часу вказує на час або тривалість дії, про яку йдеться у головному реченні і відповідає на питання коли? відколи? як довго? до якого часу?

Підрядне речення способу дії вказує на обставину, характер дії в головному реченні. Відповідає на питання як? яким способом?

Щиросердне Боже слово так, як і годиться, зберігає наша мова у своїй скарбниці (Д.Білоус)

Підрядне речення міри і ступеня вказує на міру чи ступінь вияву дії чи ознаки у головному реченні. Відповідає наскільки? якою мірою?

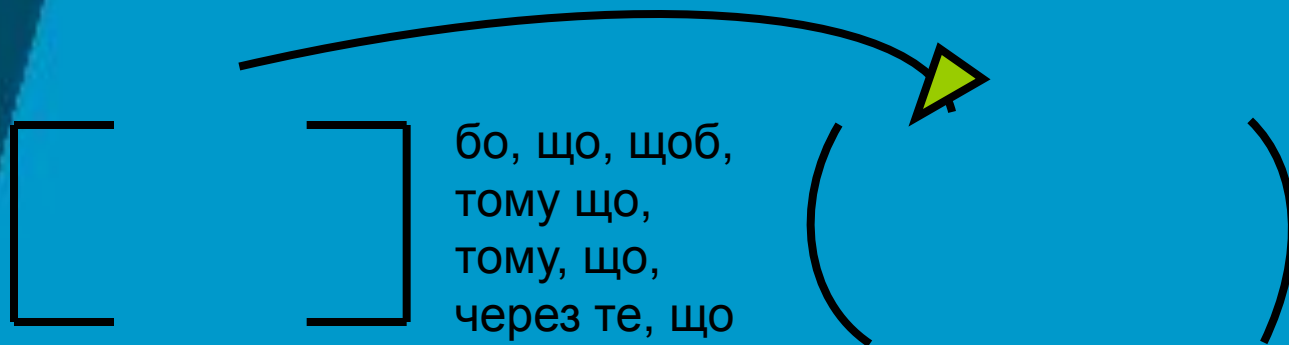
Я люблю тебе, мій рідний краю так, що слів не вистачає сповна (М.Васильківський)

Підрядне порівняльне речення уточнює, пояснює дію головного речення за допомогою порівняння. Воно відповідає на питання як? подібно до чого?

*Так груба річ калічить наші душі,
немов іржа залізо роз їда (С.Жук)*

Підрядне речення причини вказує на причину дії, про яку йдеться в головному реченні. Воно відповідає на питання чому? через що? з якої причини?

*Ти не молися мовою чужою, бо на колінах стоячи,
умреш (Д. Павличко)*

Підрядне речення мети вказує на мету дії у головному реченні. Відповідає на питання навіщо? для чого? з якою метою?

з якою метою? навіщо?

щоб,
аби, для того,
щоб,
для того, щоб

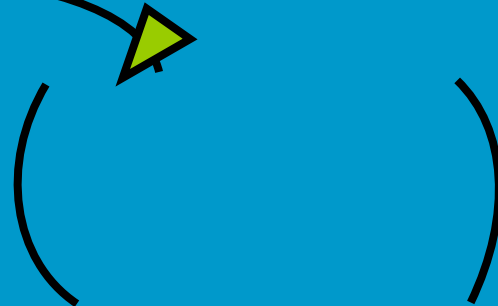
Дай же, людство, вогню, що Тарасову пісню зустріти! (А. Малишко)

Підрядне речення умови виражає умову, за якої можлива дія в головному реченні. Підрядне речення умови відповідає на питання за якої умови?

за якої умови?

якби,
коли б,
аби,
як тільки

*Якби я турбувався сам про себе, вже б онімів
давно від самоти (Д.Павличко)*

Підрядне наслідкове речення вказує на наслідок дії, про яку йдеться у головному реченні. До підрядного наслідкового речення не можна поставити запитання. Підрядне наслідкове речення з'єднується з головним складеним не членованим сполучником так що.

Підрядне допустове речення вказує на те, всупереч чому відбувається дія в головному реченні. Відповідає на питання незважаючи на що?

не зважаючи на що?

хоч,
дарма що,
незважаючи
на те що

*Живем і помираєм ненароком, шукаєм правди, хоч вона
гірка (Д. Павличко)*

Список використаної літератури:

1. Глазова О.П. Рідна мова. Плани-конспекти уроків. Харків: Вид-во “Ранок”.-2004.
2. Єрмоленко С.Я., Сичова В.Г. Українська мова, 9 клас (підручник).К.: “Грамота”.-2009.
3. Златів Л.М., Тимочків М.М. Уроки рідної мови, 9 клас. Тернопіль: Навчальна книга. – 2002.

Дьошина Олена Михайлівна

учитель української мови та
літератури
Бригинцівської ЗОШ І-ІІ ст.